

	De Geo
3 havo/vwo	Aardrijkskunde voor de onderbouw
Antwoorden hoofdstuk 3	

www.degeo-online.nl

eerste druk

Hoofdstuk 3 India als opkomend land

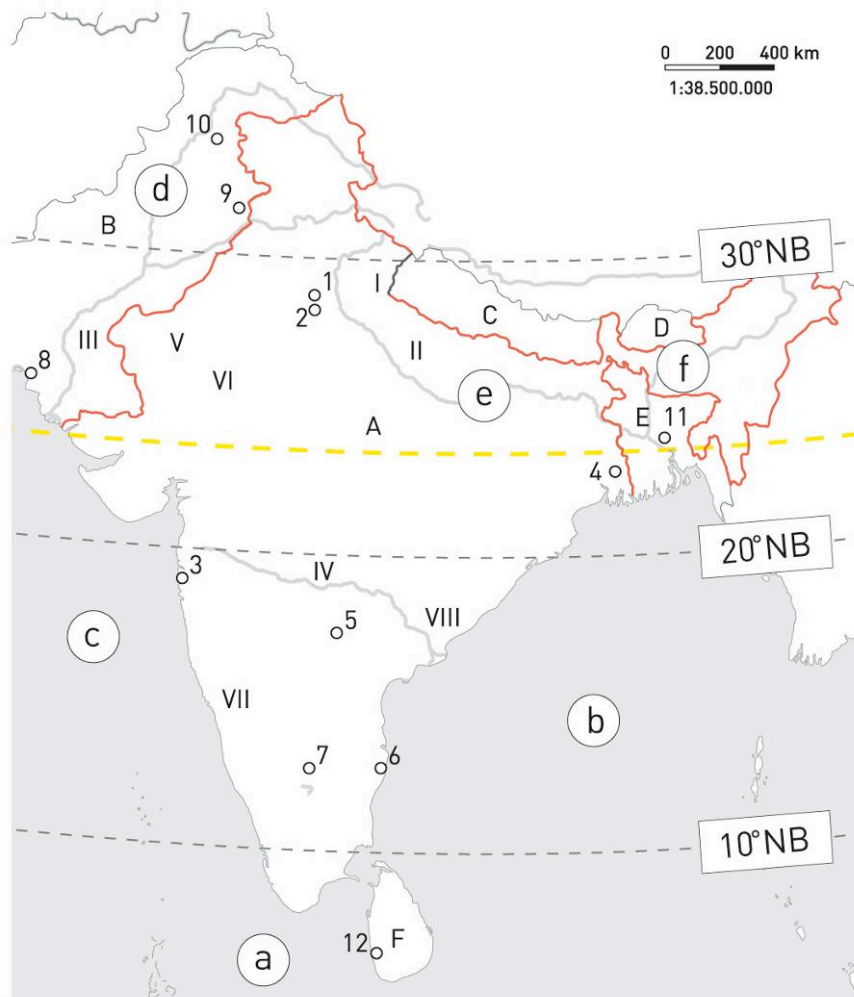
Start

- 1 -
- 2
 - a Tegenstelling tussen een armoedige sloppenwijk (slum) en de moderne IT-bedrijven.
 - b De verandering van India als ontwikkelingsland naar een ontwikkeld land.
 - c Jamal en anderen: opgroeien in de slums, maar dromen van een beter leven, bijvoorbeeld in de IT-sector.
- 3
 - a/b Eigen antwoord leerling; veel mensen hebben een beeld van India als arm land, dus dan passen bijvoorbeeld de foto's van blz. 50-51 (grote foto), blz. 53, blz. 54, blz. 56, blz. 59 en blz. 60-61 goed in hun beeld van India. Het kan ook zijn dat ze denken aan de moessonregens, dan past blz. 53 (foto onder) heel goed. Of ze denken aan de Indiase kleding: blz. 53, 54, 56 en 59.
 - c/d Eigen antwoord leerling; meerdere antwoorden zijn goed; voor veel mensen zullen de moderne en welvarende fotobeelden van blz. 51 (kleine foto), blz. 57 en blz. 58 een verrassing zijn.

§1 India, land van de moesson

- 1 a 1 hooggebergte: Himalaya
2 laagvlakte / laagland: Gangesvlakte + kustgebied
3 hoogvlakte: Hoogland van Dekan

b

W2

- c II Gangesvlakte V Tharwoestijn
IV Hoogland van Dekan I Himalaya
VII West-Ghats VI Aravalligebergte
III Indusvlakte VIII Oost-Ghats

NB: In de eerste oplage van het werkboek staat een fout. VII Oost-Ghats moet zijn: VIII Oost-Ghats.

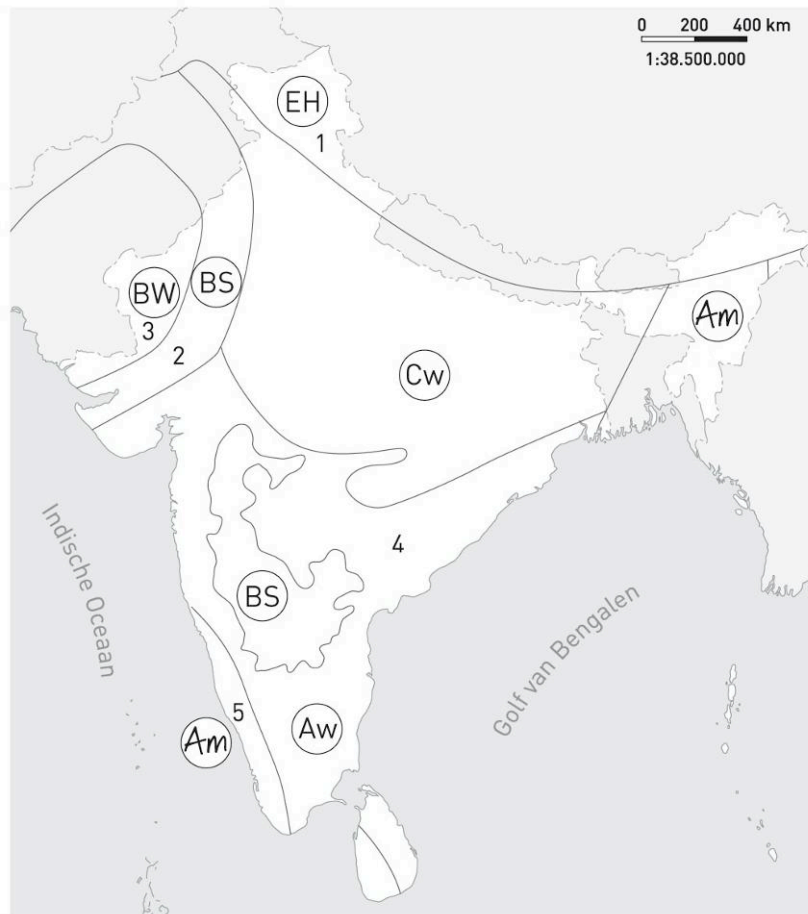
- d A India D Bhutan
B Pakistan E Bangladesh
C Nepal F Sri Lanka
1 Delhi 7 Bangalore
2 New Deli 8 Karachi
3 Mumbai 9 Lahore
4 Kolkata 10 Islamabad
5 Hyderabad 11 Dhaka
6 Chennai 12 Colombo

e/f zie W2

- g Islamabad – Chennai: 2400 km
Mumbai – Kolkata: 1650 km

- 2 a zie W2
b natte tijd (zomer) – droge tijd (winter)
c 's Zomers waait er de zuidwestmoesson vanaf de Indische Oceaan (aanlandig, dus vochtig); in de winter is er een afluende wind.
- 3 a zuidoosten: ongeveer vanaf 1 juni tot na 15 oktober (ongeveer 5 maanden)
b noordwesten: 15 juli – 1 september (1½ maand)
c De aanlandige wind neemt verdampt zeewater mee naar het land, vooral in warme gebieden zoals India.
d foto A: V (Tharwoestijn); ook goed: droge delen van het Hoogland van Dekan (IV)
foto B: overstromingen in de Gangesvlakte (II) in het noorden (Bihar); ook goed: VII
- 4 a in het noorden (meer verschil zomer- en wintertemperatuur; in het tropische zuiden is het altijd warm)
b januari: minder dan 25 mm
juli: meer dan 400 mm (in Mumbai valt in juli 682 mm; dat is bijna net zoveel als in Nederland in een heel jaar: 750 mm)
- 5 a **W3 Temperatuur in januari en juli**
	januari	juli
Delhi	10-15 °C	30-32 °C
Mumbai	20-25 °C	25-30 °C
Chennai	25-30 °C	30 °C
- b gebied 1: noordoosten van India
verklaring: moessonregens vanaf de Bengaalse Golf botsen tegen het Himalayagebergte (stuwingsregens) + tropische cyclonen (zie B47, B48 en figuur 3.22 en figuur 3.23 in het Basisboek)
gebied 2: westen van India (langs de kust)
verklaring: moessonregens vanaf de Indische Oceaan botsen tegen een gebergte: West-Ghats (stuwingsregens)
- c gebied 1: Tharwoestijn
verklaring: korte regentijd (1½ maand), zie opgave 3b + ligging in de regenschaduw van het Aravalligebergte
gebied 2: Hoogland van Dekan
verklaring: ligging in de regenschaduw van een gebergte: West-Ghats
- 6 a Noord-India: de Gangesvlakte + kustgebieden
b Het laagland is dichtbevolkt, hogere delen zijn dun(ner) bevolkt.
c – Tharwoestijn: dunbevolkt
– veel neerslag in de dichtbevolkte gebieden

7 a W4

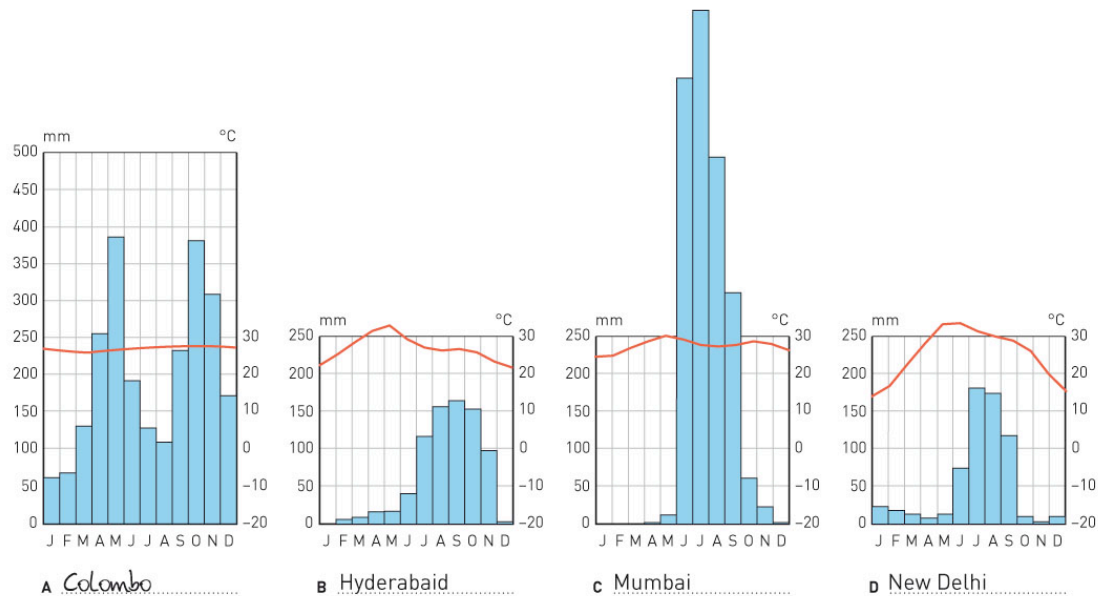
- b droge winter
- c 1 naaldwoud
- 2 steppe
- 3 woestijn
- 4 savanne
- 5 tropisch regenwoud

- 8 a invullen: maximum, minimum, rechts, links
- b Nederland: westenwinden
- India: passaten
- c Nederland: zw
- India: no

- 9 a winter: noordoosten (noordoostpassaat)
- zomer: zuidwesten (zuidwestmoesson)
- b Het tropische minimum schuift in de zomer naar het noorden, waardoor de wind van richting verandert.
- c Veel neerslag: aanlandige wind van zee brengt moessonregens in de zomer.

- 10 a 1 moessonregens
- 2 stuwingsregens tegen het Himalayagebergte
- 3 smeltwater vanaf de Himalaya
- b Zomer, omdat het dan regentijd is (+ sneeuw van de Himalaya smelt).
- c ontbossing
- d Het regenwater stroomt over de ontboste hellingen snel naar beneden. Zie B99 Ontbossing en waterhuishouding.

11 a W5

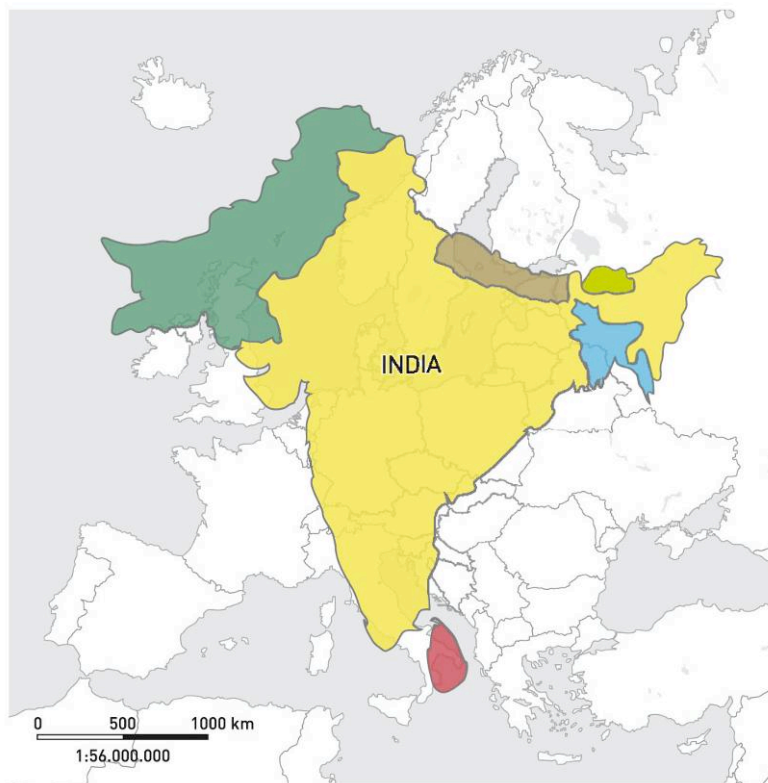
- b Er zijn twee regentijden. Sri Lanka (Colombo) heeft ook moessonregens in de winter (aanlandige wind vanaf de Bengaalse Golf).
- c Grote Bosatlas, 53ste druk, kaart 194 (E).
- d 1 In Cherrapunji valt veel meer regen.
2 In Chennai is de regentijd later in het jaar (als de noordoostmoesson gaat waaien, in het geval van Chennai vanaf de Golf van Bengalen).
- e Chennai: altijd warm (tropen), Cherrapunji ligt in het noorden, in het Himalayagebergte.

12 a/b zie W5

- c de regentijd
- d de moessonregens (door verschuiving van het tropisch minimum)
- e Mumbai ligt aan de Indische Oceaan in het westen van India: veel neerslag (aanlandige wind in de zomer, moessonregens). Hyderabad ligt op het Hoogland van Dekan in de regenschaduw van de West-Ghats: minder neerslag.
- f Mumbai (diagram C) ligt op de grens van de tropen: hele jaar door warm. New Delhi (diagram B) ligt noordelijker: meer verschil tussen zomer- en wintertemperatuur.

§2 India, land vol verschillen

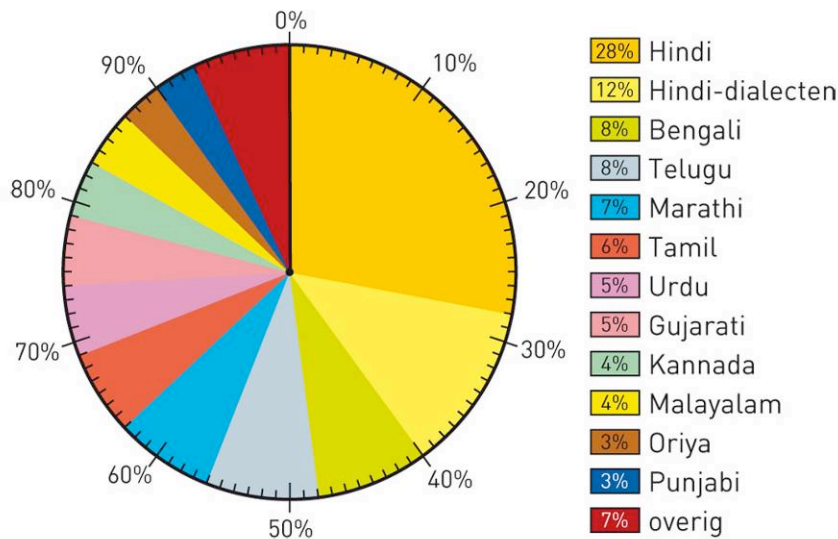
1 a W7

- b
 - 1 Het is een groter gebied (zie W7).
 - 2 Engeland heeft het gebied lang bij elkaar gehouden: kolonie Brits-Indië. (India, Pakistan, Sri Lanka, Bhutan, Bangladesh, delen van Myanmar; alleen Nepal hoorde er niet bij.)
 - c vele voorbeelden mogelijk: taalverschillen / dialecten – menu: stokbrood/croissant, pizza's – gewoontes: stierenvechten – kleding: lederhosen enzovoort
 - d een exploitatiekolonie
 - e een bondsstaat (federatie)
 - f Je kunt dan beter rekening houden met alle regionale culturele verschillen.
- 2
- a De indeling in deelstaten komt min of meer overeen met de grenzen van deelstaten.
 - b De indeling in deelstaten is gebaseerd op de culturele verschillen in India, waaronder de taal (als belangrijk cultuurelement).
 - c In het zuiden is er een heel andere taalgroep: Dravische talen (zie figuur 6), sterk afwijkend van de Hinditalen in het noorden.

3 a W8

Gesproken talen in India

- b heel verschillend, grote verschillen in taal (als moedertalen)
- c In Nederland spreken de meeste mensen Nederlands. Daarnaast wordt in Friesland door veel mensen de Friese taal gesproken. Daarnaast zijn er vele regionale dialecten. Allochtonen in Nederland spreken nog vaak hun eigen taal als moedertaal.
- d Nee, de meeste mensen in de Verenigde Staten spreken Engels. Ook wordt er veel Spaans gesproken onder de Spaanstalige Hispanics (zie hoofdstuk 1).

4 a het hindoeïsme

b Hindoerituelen op de foto:

- offers van bloemen
- ritueel bad (onderdompeling) in de Ganges
- bidden

Ook te zien: iemand doet de was.

c Zie kadertekst:

- lijkverbrandingen / crematies langs de Ganges
- een slokje Gangeswater drinken

d de islam

e vooral in het noorden (Gangesvlakte + Jammu en Kashmir)

f Kashmir is grotendeels islamitisch.

5 a 1 Er is een sterke hiërarchie: de ene kaste is hoger dan de andere.

2 De lagere kasten zijn groter in omvang dan de hogere kasten.

b Dat zijn de kasteloze dalits. Ze maken geen deel uit van het kastenstelsel en staan helemaal onderaan in de maatschappij.

c In Nederland heb je veel meer kans om jezelf op te werken in de maatschappij.

d Ze zijn gezagsgetrouw (hiërarchie) en gewend de leefregels die bij hun kaste horen strikt na te leven.

e Ze zijn niet gewend om zelf initiatief te nemen. Ze houden zich aan de leefregels van hun kaste.

- 6 a – voordelen (ondermeer): culturele traditie (oude waarden), veiligheid, geborgenheid, precies weten hoe je moet leven, discipline
 – nadelen (ondermeer): enorme ongelijkheid in de maatschappij, slechte positie kastelozen (dalits) en lage kasten; moeilijk om jezelf op te werken; weinig eigen initiatief; weinig vrijheid om je eigen leven in te delen
 – conclusie: eigen antwoord leerling
- b Bij positieve discriminatie wordt iemand die in een achterstandspositie zit bevoordeeld boven anderen. (Er wordt dus ook onderscheid gemaakt, maar dan in hun voordeel.)
- c Eigen antwoord leerling; er is zeker iets voor te zeggen om achterstanden weg te werken, maar het systeem maakt wel onderscheid tussen bevolkingsgroepen (en dat is discriminatie).
- d Maatregelen die bepaalde groepen met een zwakke positie, zoals vrouwen en etnische minderheden, extra kansen bieden op de arbeidsmarkt (werk), in scholen enzovoort.

- 7 Eigen antwoord leerling; er staan verschillende filmpjes over de cultuur en het leven in India, dus je kunt uitkiezen wat je interessant vindt:

- Taal in India
- Indiase mode
- Bombay filmstad
- De hindoetempel
- Een stip op het hoofd
- Sitar
- Een schooldag in India
- India en goden
- Indiase geneeskunde
- Indiase muziek
- Krishna
- Indiase dans
- Veda's
- Hindoes in de tempel
- Indiase festivals

- b Eigen antwoord leerling

- 8 a **W9 Culturele en politieke verschillen tussen India en China**

kaart	India	China
204A	Hindoeïsme (Brahmanisme)	Boeddhisme/Confucianisme
204B	Hindi/Engels	Chinees
204C	abortus: legaal bij verkrachting	abortus: legaal op verzoek
204G	homoseksualiteit: illegaal	homoseksualiteit: legaal
205A	5-25% islam	0-2% islam
205G	geweld moslimwereld	geen geweld moslimwereld
206AB	samenwerking: SAARC	samenwerking: APEC
207A	burgerrechten: redelijke vrijheid	burgerrechten: geen vrijheid
207B	politiek: weinig stabiel	politiek: iets stabiel
207E	rechtssysteem: redelijk-goed	rechtssysteem: matig
207G	dreiging terrorisme: vrij hoog	dreiging terrorisme: vrij laag
208D	Engelse kolonie in 1937	geen kolonie in 1937
209A	cultuurgebied: Zuid-Azië	cultuurgebied: Oost-Azië
209D	beetje inspraak	geen inspraak
209E	enige persvrijheid	geen persvrijheid

- b/c Eigen antwoord leerling. Veel mensen zullen kiezen voor India, dat vanwege de Britse kolonisatie veel Europese elementen heeft overgenomen, zoals de taal, schoolstelsel en de vrijheid (zij het in beperkte mate).

- 9 a Cultureel mozaïek: veel verschillende culturen leven met elkaar samen.
 b Complexe sociale structuur: ingewikkelde sociale opbouw van de samenleving in verschillende kasten (kastenstelsel).

§3 Booming India

- 1 a laag (tot gemiddeld), beeld van een ontwikkelingsland
- b Eigen antwoord leerling. Mogelijke antwoorden: rommelig verkeer, eenvoudig marktje, kleding van de mensen, fietskarren, loslopende koeien.

- 2 a/b **W10 Ontwikkelingskenmerken**

Ontwikkelings- kenmerk	nummer figuur 12	kenmerkend voor arme landen	Zuid- Azië India	Oost- Azië China
geboortecijfer per 1000 inw.	3	hoog	22	13
zuigelingensterfte per 1000 geb.	2d	hoog	55	23
levensverwachting in jaren	2	laag	65	73
analfabeten (%)	2c	hoog	39	9,1
aantal telefoons per 1000 inw.	1	laag	71	424
beroepsbevolking in landbouw (%)	4	hoog	63,8	72,2
bbp per hoofd (€)	1	laag	2892	5003
urbanisatiegraad	5	laag	28	44

- c China
- d China heeft een lager geboortecijfer, een lagere zuigelingensterfte, een hogere levensverwachting, een lager percentage analfabeten, meer telefoons per 1000 inwoners, en een hoger inkomen per inwoner. Alleen het percentage werkenden in de landbouw is in China hoger.
Let op: De cijfers in de Bosatlas zijn alweer verouderd. Het cijfer voor de werkenden in de landbouw komt uit 2001. Sindsdien is de ontwikkeling erg snel gegaan. Dat geldt overigens ook voor India, maar China loopt voorop.
- e India is ontwikkelder dan haar twee buurlanden, maar ligt nog ver achter op Japan.

- 3 a/b Goede voorbeelden van kaarten uit de atlas:

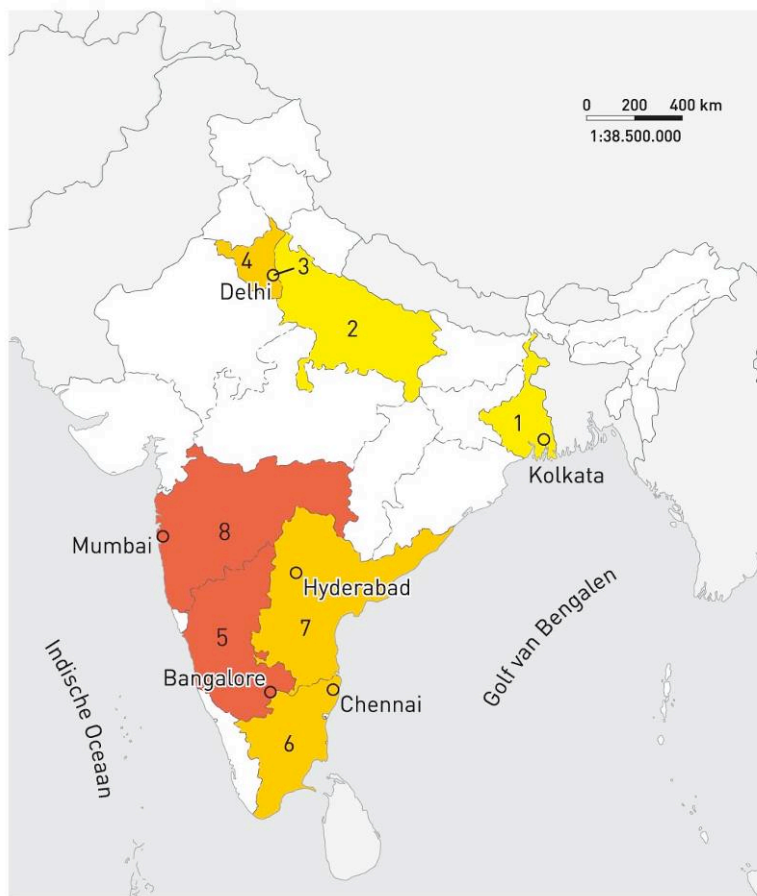
W11 Nederland en India vergeleken

kaartnummer	ontwikkelingskenmerk	India	Nederland
210A	analfabetisme	20-50%	minder dan 5%
210B	voedselvoorziening (kilojoules)	9500-11.000	12.500 of meer
210D	kraamvrouwensterfte	500-1000	minder dan 10
210E	eiwitconsumptie (gram per inw.)	55-70	100 of meer
210F	inenting	50-75%	95% of meer
210G	telefoons per 1000 inw	25-100	500 of meer
212A	werken in de landbouw	50-70%	minder dan 10%
212E	werken in de dienstensector	< 25%	55% of meer
212G	aantal auto's per 1000 inw	5-25	250 of meer
213A	BNP	2500-5000	10.000 of meer

- c India ligt in ontwikkeling nog ver achter bij Nederland.

- 4 a Globalisering is het doorgaande proces van mondiale uitwisseling van mensen, geld, goederen en informatie.
- b Bij outsourcing wordt op wereldschaal (mondiale schaal) bekeken waar goederen het best kunnen worden gemaakt: zo goed en zo goedkoop mogelijk.
- c Nee, omdat het niet noodzakelijk is zelf een vestiging in een ander land te hebben; ze kunnen de producten bijvoorbeeld laten maken door een Indiaas bedrijf.
- d Meestal vanwege de lagere productiekosten.

- 5 a Eigen antwoord leerling, vooral 'traditioneel' en armoedig tegenover modern en welvarend.
b W12

Export elektronica en computersoftware per deelstaat (x1 miljard)

rood	meer dan 5000
oranje	2000 - 5000
geel	750 - 2000
wit	minder dan 750

- c Er is een concentratie in het zuiden, met steden als Bangalore, Mumbai, Hyderabad en Chennai.
- 6 a 300%
b 1 Noord-Amerika
2 Europese Unie
c Japan richt zich meer op omringende tijgerlanden als China, Maleisië en Indonesië (en dus niet op India).
d 35%
- 7 a 1 Engelse taal
2 harde werkers, discipline, goedkoop
3 overheidsinvesteringen in computerdiensten
4 tijdsverschil (met Amerika en Europa, zie leestekst)
b de Verenigde Staten
c goedkope (Engelstalige) arbeidskrachten
d De rol van het kastenstelsel: je doet wat bij je kaste hoort.

- 8 a voordelen: werk, inkomen, modernisering, opleiding van werknemers, IT-producten voor de binnenlandse markt
nadelen: onzekerheid van opdrachten, afhankelijk van buitenlandse investeerders, veel geld verdwijnt naar het buitenland, meestal slechter voor het milieu
- b voordelen: goedkope productie, goed opgeleide werknemers, harde werkers, discipline, voordeel van het tijdsverschil, lage belastingen, soepele wetgeving
nadelen: verlies werkgelegenheid, minder investeringen in opleiding van eigen mensen, grote afstand: reistijd + kostbaar

9 -

10 W14 Overeenkomsten en verschillen India en China

Overeenkomsten	Verschillen
meer dan 1 miljard inwoners	India lager ontwikkeld: arm land
snel groeiende economie (globalisering)	India: nadruk op IT
lagelonenlanden	India: Engelse taal (ex-kolonie)
outsourcing	India: kantoor, China: fabriek
harde werkers, discipline	
vroeger: gesloten economie	
nu: open economie (vrijemarkteconomie)	

§4 India Shining?

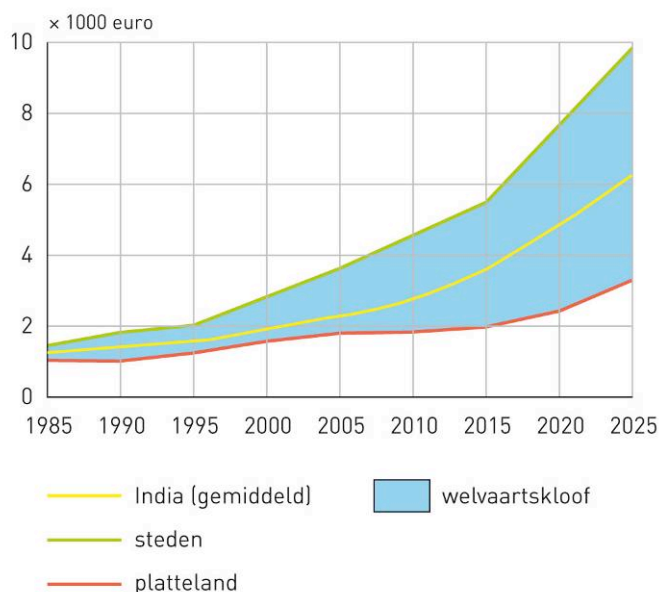
- 1
 - a Eigen antwoord leerling. Aan de ene kant wel, het laat zien dat India een opkomend land is en niet alleen maar een arm land met sloppenwijken; aan de andere kant geeft de foto misschien een te rooskleurig beeld van India.
 - b bij het moderne, ontwikkelde deel
- 2

Let op: in de eerste oplage van het lesboek staat een fout: in het diagram moet de groene kleur de categorie 'rijk' aangeven en de de paarse kleur de categorie 'arm'.

 - a snelle opkomst van een welvarende middenklasse
 - b In de steden is de opkomst van de middenklasse veel sterker dan op het platteland.
 - c In de steden is er de groei van moderne werkgelegenheid (IT, fabrieken). Het platteland blijft achter.
 - d Door de opkomst van de middenklasse is er geld voor de aanschaf van (goedkope) auto's. (De Tata Nano is een verkoophit in India.)

3 a-c W15

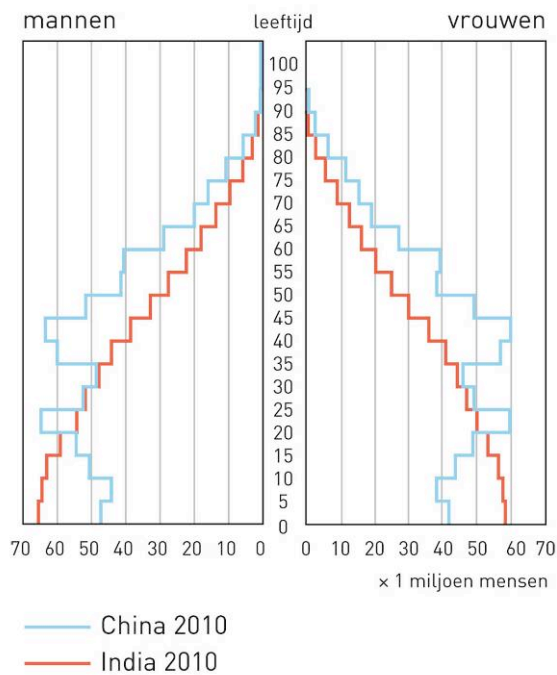
Inkomen per huishouden (stad en platteland)

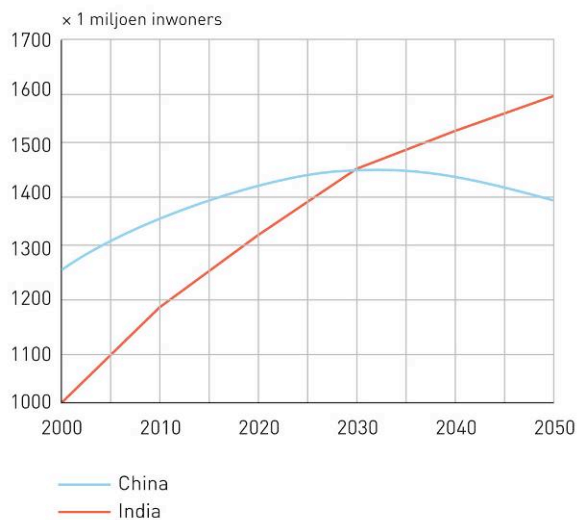
- d In de steden groeit het inkomen sneller dan op het platteland.
- e Voor een deel zijn de getallen voorspellingen.
- 4
 - a
 - 1 Een kind kan voor extra inkomen zorgen.
 - 2 Kinderen kunnen voor je zorgen als je met pensioen bent.
 - 3 Vanwege de 'heilige' plicht of status.
 - b Er zijn hoge investeringen in scholen, ziekenhuizen en andere voorzieningen nodig.
 - c
 - 1 reclame voor minder kinderen: posters op straat
 - 2 zorgen voor meer welvaarts groei
 - (3 een kind politiek, maar dat willen ze niet)
- 5
 - a absoluut: 159 miljoen
relatief: 1,61%
 - b De relatieve groei neemt af (sinds 2000 ook in absolute cijfers).
 - c fase 3
 - d een snel dalend geboortecijfer

6 a W17

Leeftijdsoopbouw India en China

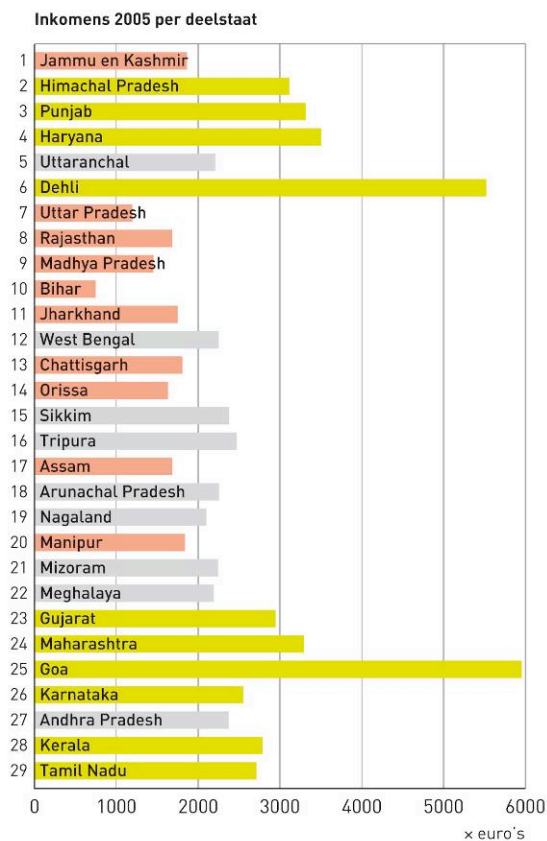

- b China (smalle jonge leeftijdsgroepen)
- c India: snel; China: langzaam
- d W18

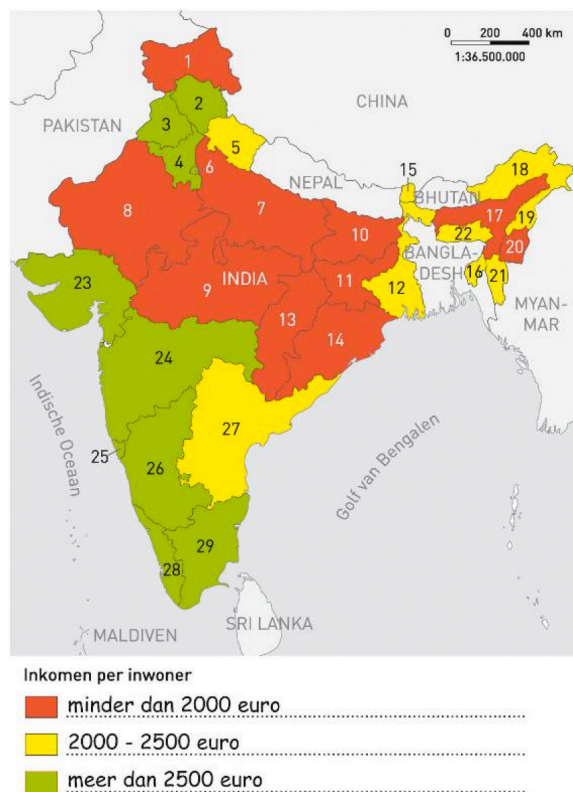

- e In India worden veel meer kinderen geboren (bredere staafjes van de jonge leeftijdsgroepen).

- 7 a in het noorden
b W20

- c W21

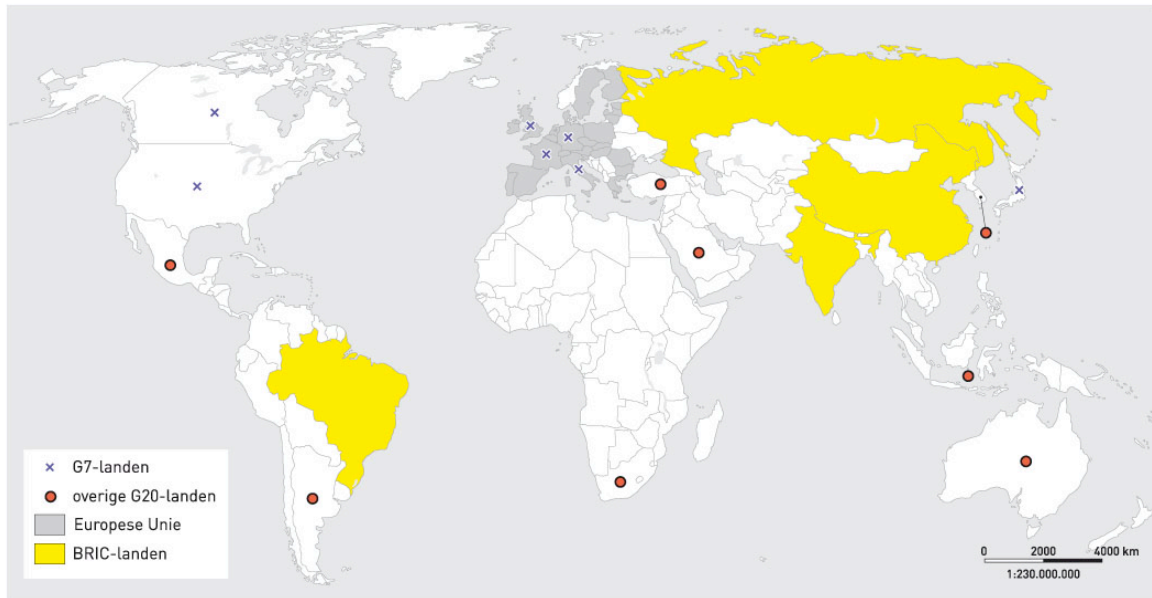
- d west en zuid
e Er is een verband tussen inkomen en kindertal: bij een hoger inkomen hebben de mensen minder kinderen (en andersom).

- 8 Grote Bosatlas, 53ste druk, kaart 145C:
De groei van het bbp is laag in de armere gebieden op W21, hoog in de rijkere delen van het land.
Grote Bosatlas, 53ste druk, kaart 145D:
Het analfabetisme is hoger in de armere gebieden op W21 en lager in de rijkere delen van het land.
Conclusie: er zijn overeenkomsten; er is een verband inkomen – kindertal – groei bbp – analfabetisme.
- 9 a 1 Multi-product (verschillende producten; Multi = veel)
2 IT/Electronics
3 Port based (havens)
4 Overige SEZ's
b goede spreiding over het land, niet alleen aan de kust
c in het zuiden: Bangalore, Hyderabad, Mumbai, Chennai
- 10 a Mumbai
b erbuiten
c De stad is enorm gegroeid. Bij de uitbreiding zijn veel illegale sloppen gebouwd.
- 11 a eerste deel: India
tweede deel: Filipijnen
b Modern: computer/laptop (Surbhi): software, telecommunicatie; Indiase ingenieurs zijn deskundig en goedkoop. Hyderabad: hightechstad met ultramoderne gebouwen.
Traditioneel: plattelandsbeelden: handwerk op de rijstvelden, loslopende geiten, zandwegen (onbestraat), armoedige huisjes. Markt-/straatbeelden: armoede, olifant, betjakkers, typewerk op straat (met oude typemachine), oude taxi, handkar, eetkar, bedelaars.
c Marissa verkoopt maaltijden en wil kippen gaan houden
Joseline: eigen viskraam op de markt
Sofia: recycling-bedrijf (kringloop)
- 12 a financiële hulp, structurele hulp
b de hulporganisatie Cordaid uit Den Haag
c Eigen antwoord leerling. Aan de ene kant goed, je helpt arme mensen om een bedrijfje te beginnen; aan de andere kant is het een beetje gerommel in de marge, grootschalige opbouw van industrie in SEZ's helpt misschien meer mensen aan een baan.
d Eigen antwoord leerling; vele maatregelen mogelijk: sanitaire voorzieningen, schoon drinkwater, legalisering van sloppenwijken, onderwijs, gezondheidszorg, stimulering werkgelegenheid.
- 13 De kaarten op De Geo-online geven in grote lijnen hetzelfde regionale beeld weer: het noorden/noordoosten van India (vooral Uttar Pradesh en Bihar) is minder ontwikkeld dan het westen en zuiden.
- 14 a *Voorbeelden van vragen over de duale economie:*
– Wat wordt bedoeld met duale economie?
– Waarom is India een goed voorbeeld van een duale economie?
– Welke tegenstelling is er binnen de steden?
– Welke tegenstelling is er tussen de stad en het platteland?
Voorbeelden van vragen over de snelle bevolkingsgroei:
– Waarom willen Indiërs veel kinderen?
– Wat zijn nadelen van de snelle bevolkingsgroei?
– Wat doet de Indiase regering om de bevolkingsgroei af te remmen?
– Hoe is de bevolkingsgroei (absoluut en relatief)?
b Eigen antwoord leerling.

§5 Opkomende landen

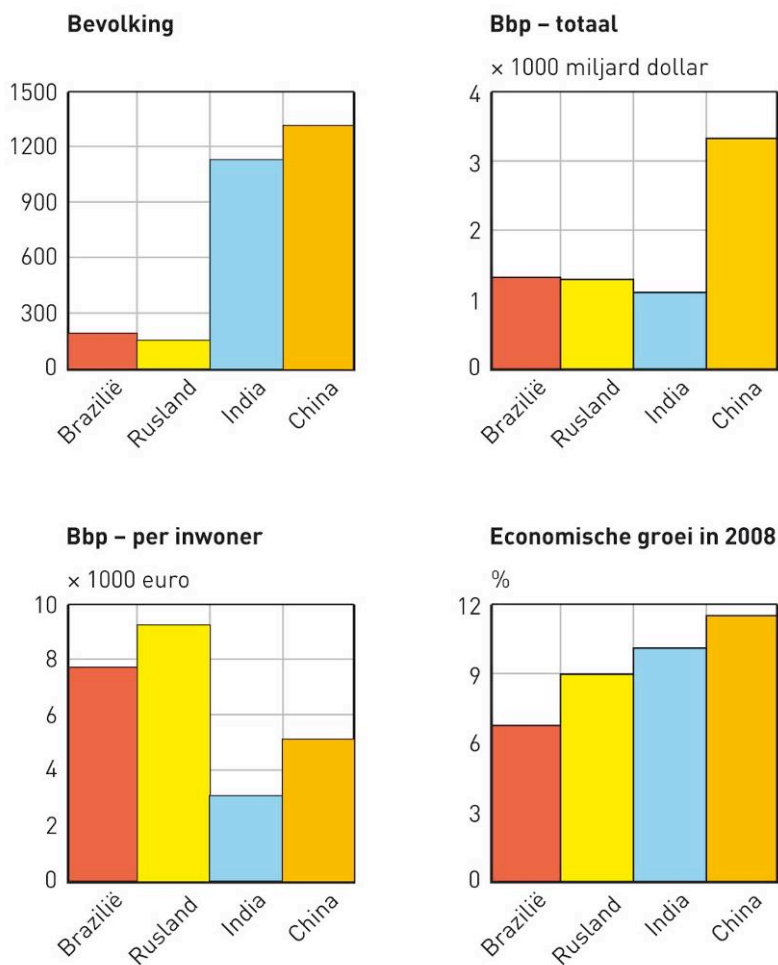
- 1
 - a bruto binnenlands product
 - b
 - 1 wisselkoersen: de waarde ten opzichte van andere munten (valuta)
 - 2 koopkracht: Wat kun je ervoor kopen?
 - c China en India
 - d Het leven in ontwikkelingslanden is vaak goedkoper dan in rijke landen.
- 2
 - a
 - 1 snelle economische groei
 - 2 kleine totale omvang bbp
 - b De rangorde van hun economie is lager dan die van de bevolking. Bijvoorbeeld: China staat op de eerste plaats bij bevolking, maar op de vierde plaats bij de economie. En: India staat bij de bevolking tweede, maar bij de economie twaalfde. Dat geldt ook Indonesië en Brazilië. Ontwikkelde landen zijn: Verenigde Staten, Japan, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.
 - c Eigen antwoord leerling. Bijvoorbeeld: figuur 22, want je ziet een grote tegenstelling (duale economie), kenmerkend voor een opkomende economie.
- 3
 - a
 - 1 Rusland
 - 2 China
 - 3 India
 - 4 Indonesië
 - 5 Turkije
 - 6 Saudi-Arabië
 - 7 Zuid-Afrika
 - 8 Argentinië
 - 9 Brazilië
 - 10 Mexico
 - b Ze liggen verspreid over de wereld, maar buiten Europa, Noord-Amerika en Australië. Uitzondering: Oost-Europese landen, Rusland.
 - c Opkomende landen hebben een snelgroeiende economie, de mensen krijgen er meer geld te besteden, de landen maken een inhaalslag.
 - d Afrika
- 4
 - a goed: eerste en derde rondje
 - b in de armere, lager ontwikkelde landen in het 'zuiden'
 - c Dat zijn vroegere Oostbloklanden. Het communisme is vervangen door een open economie (vrijemarkteconomie). Het gaat om landen als Rusland, Oekraïne, Kazachstan, Polen, Tsjechië, Hongarije en ex-Joegoslavië.
- 5
 - a Tussen Noord-Amerika, West-Europa en Zuidoost-Azië (moet zijn: Zuid-, Oost- en Zuidoost-Azië).
 - b Noord-Amerika en West-Europa zijn samen de rijke westerse wereld. Ze hebben veel onderlinge handel en veel goederen komen uit lagelonenlanden uit Zuid-, Oost- en Zuidoost-Azië.
 - c
 - 1 Europese Unie
 - 2 Verenigde Staten
 - d Het bnp-totaal is het grootst (omvang van de economie).
- 6
 - a Verenigde Staten, Japan en Europese Unie (of: Duitsland)
 - b Ontwikkelde landen (blauw): Verenigde Staten, Japan, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Italië, Spanje, Canada.
Opkomende landen (rood): China, Brazilië, India, Rusland.
 - c Conclusie: rond 2050 hebben vier opkomende landen de huidige ontwikkelde landen grotendeels ingehaald: China, India, Brazilië, Rusland.

7 a/c/dW23

- b B Brazilië I India
R Rusland C China
e Ze zijn redelijk goed verspreid, alleen Afrika komt er slecht vanaf.

8 a/b W24

- c India
d laag bbp – totaal en per inwoner

- 9 De verschillen in ontwikkelingspeil tussen de 'oude' G7-landen en de opkomende landen in de G20 zijn nog groot. Op De Geo-online staan links naar digitale atlassen en andere digitale bestanden over de G20-landen.

Eén van de manieren om de verschillen vast te stellen, is te kijken naar de HDI (human development index) per land. Dat is een goede indicator van het ontwikkelingspeil, waarin verschillende ontwikkelingskenmerken zijn opgenomen. Je komt dan tot een volgende indeling van de G20-landen (tussen haakjes staat de HDI-rangorde):

Very high Human Development

- 1 Australia (2)
- 2 Canada (4)
- 3 France (8)
- 4 Japan (10)
- 5 United States (13)
- 6 Italy (18)
- 7 United Kingdom (21)
- 8 Germany (22)
- 9 Korea (Republic of) (26)

High Human Development

- 10 Argentina (49)
- 11 Mexico (53)
- 12 Saudi Arabia (59)
- 13 Russian Federation (71)
- 14 Brazil (75)
- 15 Turkey (79)

Medium Human Development

- 16 China (92)
 - 17 Indonesia (111)
 - 18 South Africa (129)
 - 19 India (134)
- en als 20ste lid de Europese Unie

Een andere manier om de verschillen vast te stellen is een wereldkaart met HDI of met andere ontwikkelingskenmerken (BNP, analfabetisme, artsendichtheid enzovoort). Op de wereldkaart kun je de G20-landen aangeven met kruisjes of nummers (rangorde).

Met behulp van de Bosatlas Online kun je zelf diagrammen maken en een aantal G20-landen met elkaar vergelijken.

- 10 a **W25 Verschillen India en China**

bevolking	1,1 miljard	1,4 miljard
middenklasse	250 miljoen	50 miljoen
aandeel in wereldhandel	1%	10%
diensten in export	37%	8%
goederenhandel	exportoverschot	importoverschot
bevolkingsgroei	1,6%	0,5%
bevolking < 15 jaar	20%	33%
inkomen per inwoner	€ 6000	€ 2925
urbanisatiegraad	44%	28%
levensverwachting	64	72

*De getallen die voor India gelden zijn vet gezet.

- b kleinere middenklasse, klein aandeel in wereldhandel, importoverschot, lager inkomen per inwoner, lagere urbanisatiegraad, lagere levensverwachting

§6 Kies je land – Werken met digitale bestanden

- 1
 - a Beschrijving aan de hand van ontwikkelingskenmerken (bnp per inwoner, analfabetisme, urbanisatiegraad).
 - b Eigen antwoord leerling
 - c Het gaat om een complex van oorzaken en gevolgen.
 - d pijl A: Met een laag inkomen kun je onvoldoende (kwantitatief) of minder goed (kwalitatief) voedsel kopen.
pijl B: Onvoldoende of slecht voedsel leidt tot ziektes (vitaminegebrek, tekort eiwitten).
pijl C: Doordat je ziek bent, kun je niet werken en gaat je inkomen omlaag.
En daardoor kun je weinig of slecht voedsel kopen... enzovoort.
 - e Eigen antwoord leerling.
- 2
 - a interne factoren, bijvoorbeeld:
 - kastenstelsel (M)
 - slechte infrastructuur (M)
 - culturele verschillen / conflicten (M)
 - droge tijd, onbetrouwbare neerslag (N)
 - overstromingen (M, N)
 - tropische stormen, cyclonen (N)
 - b externe factoren, bijvoorbeeld:
 - wereldhandel (M)
 - globalisering (M)
 - outsourcing (M)
 - c B188 Sociale structuur
 - d
 - een kleine groep (elite) heeft veel politieke en economische macht;
 - weinig mogelijkheden om op te klimmen van een lagere naar een hogere sociale laag.
- 3
 - a figuur 30: India voert nog maar voor zo'n 10% aan primaire goederen uit. De industrieproducten zorgen voor 90% van de export.
figuur 31: Het aandeel van de primaire sector is gedaald van bijna 60% naar minder dan 20%.
De tertiaire sector omvat ruim 60% van het bbp.
 - b figuur 32: India is het armste land van de tien opkomende landen, zowel in de hdi, als in het inkomen.
- 4 *Let op: in de eerste oplage van het werkboek moet bij de deelvragen 2 t/m 5 het woordje 'het' weggestreept worden, dus bijvoorbeeld:*
Deelvraag 2: Hoe is.....
De antwoorden op het onderzoek zijn afhankelijk van het land dat het groepje kiest. Op De Geo-online staan links naar digitale atlassen en andere digitale bestanden met informatie over dat land. Met behulp van de Bosatlas Online kunnen zelf diagrammen gemaakt worden van ontwikkelingskenmerken van dat land in vergelijking tot China, India en Nederland. Kijk op De Geo-online hoe dat gedaan moet worden.

Keuzemenu

A De wereld in beeld

1 -

2/3 W27 Cultuurgebieden in beeld

Welk cultuurgebied?	Waaraan kun je dat zien?
foto 1 Oost-Azië (China)	aan het straatbeeld met Chinezen (met op de achtergrond het moderne Shanghai)
foto 2 Zuid-Azië (India)	rommelig straatbeeld, fietskarren, koe (als trekdier), Aziatische mensen
foto 3 Latijns-Amerika (Argentinië)	Spaans-Indiaanse mensen op plein, rooms-katholieke kerk
Foto 4 Zuidoost-Azië (Vietnam)	karacteristieke Aziatische (Vietnamese) hoedjes, drijvende groentemarkt
foto 5 Afrika (Zuid-Afrika)	sloppenwijk, township, zwarte man, nieuw schoolgebouw
foto 6 Islamitische wereld (Egypte)	gesluierte vrouw, man in witte djellaba (lange, losvallende kleding, vaak met capuchon), zandstraat (onbestraat), kraampjes
foto 7 westerse wereld (Verenigde Staten)	hummer, enorme billboards / neonreclames, westerse mensen

- 4 De foto kan een vertekend beeld geven, bijvoorbeeld een foto van een modern gebouw in een ontwikkelingsland.
- 5 Meerdere antwoorden goed. Mogelijke antwoorden:
 Rij 1: 2 hoort er niet bij; 1 en 11 zijn ontwikkelingskenmerken, 2 niet.
 Rij 2: 7 hoort er niet bij; 5 en 19 zijn twee kenmerken van Arabische landen.
 Rij 3: 16 hoort er niet bij; 6 en 9 horen bij elkaar; maar je kunt ook zeggen: 9 en 16 horen bij elkaar, want het zijn allebei natuurlandschappen.
 Rij 4: 14 hoort er niet bij; 4 en 10 horen bij elkaar.
 Rij 5: 6 hoort er niet bij; 5 en 12 zijn godsdiensten.

Leerlingen mogen zelf weten hoe ze de woorden en gebieden indelen, maar je zou kunnen denken aan:

- arm-rijk
- noorden-zuiden

B Huwelijksadvertenties in India

Op De Geo-online staan links naar verschillende Indiase huwelijksites ('matrimonials' = huwelijksadvertenties). Zelf vind je misschien ook nog wel een paar andere sites.

Op de huwelijksites kun je vele talen (ruim dertig) en kasten (ruim honderd) van je toekomstige echtgenoot of echtgenote aanklikken. Dat geeft de enorme culturele verscheidenheid in India aan. Ook door het lezen van de (Engelstalige) omschrijvingen van de vrouwen ('bride' = bruid) en mannen ('groom' = bruidegom) krijg je informatie over de cultuur in India. Zo valt op dat veel mensen vegetarisch en heel godsdienstig / spiritueel leven. Ook vinden ze de sociale klasse belangrijk ('high class family') en inkomensniveau (gewenst inkomen: 'above 30.000 Rs'; Rs. = roepies'). Ook zeggen ze meestal iets over hun gelaatskleur / huidsteint ('complexion').
 Tip: Misschien is het wel leuk om in je presentatie de Indiase advertenties eens te vergelijken met datingsites in Nederland. Wat zijn de verschillen?

C Vrij Kashmir?

- 1 -
- 2
 - 1 India
 - 2 Pakistan
 - 3 China
 - 4 Afghanistan
- 3 Bij de onafhankelijkheid van Brits-Indië in 1947. India werd opgedeeld in twee landen. Kashmir mocht zelf kiezen of het bij India of Pakistan wilde horen.
- 4 Een culturele tegenstelling tussen hindoes en moslims. De maharadja was hindoe, een groot deel van de bevolking was moslim (zie W28).
- 5
 - a Kashmir wordt een onafhankelijk land. Het is niet meer bezet door andere staten.
 - b Het kan rust brengen in het gebied en vrede tussen Pakistan en India.
 - c Er blijven godsdienstverschillen binnen de landsgrenzen, met kans op burgeroorlog; Kashmir heeft een te zwakke economie om zelfstandig te kunnen zijn als land.
 - d Het land opdelen langs de godsdienstige grenzen, een deel bij Pakistan (moslims), een deel bij India (hindoes), een deel bij China (boeddhisten). Zie W28.
- 6
 - a Nee, want het is niet duidelijk begreep. Er is geen soeverein bestuur (geen regering die de baas is over het hele gebied).
 - b Het oude prinsdom (zie figuur 19 in het lesboek) had grotendeels natuurlijke grenzen: het Himalayagebergte (zie Grote Bosatlas, kaart Zuidwest-Azië). Nieuwe grenzen zijn kunstmatig: de bestandslijn tussen Indiase en Pakistaanse troepen.
 - c Ja, want het is een groep mensen die al eeuwenlang samenwoont, ze hebben een gemeenschappelijke cultuur en geschiedenis, ze hebben een eigen woongebied: het voormalige prinsdom Kashmir.

D Dvd: De stad in El Salvador

- 1 -
- 2 -
- 3 De steden groeien snel. In 2007: meer mensen in de stad dan op het platteland.
- 4 Calcutta (Kolkata), Delhi, Bombay (Mumbai)
- 5 pushfactoren: mechanisatie, zwaar werk, weinig ziekenhuizen en scholen
pullfactoren: op zoek naar een beter leven: werk, gezondheidszorg, scholen
- 6 Er is nauwelijks écht werk. Wie geluk heeft, vindt een slecht betaald baantje, de meeste mensen werken in de informele sector (straatverkoop, betjakrijders).
- 7 In Latijns-Amerika is de urbanisatiegraad **hoger** en het urbanisatietempo **lager**.
- 8 Het centrum van San Salvador is modern (Plaza Mayor). Veel dure huizen achter hoge hekwerken met bewakers. Daar tegenover staan de wijken met kleine, stenen huisjes, vaak met stromend water en riolering, al zijn veel mensen nog aangewezen op centrale wasplaatsen. Ook: daklozen, werkloosheid en alcoholmisbruik.
- 9 Mensen trekken naar de stad in de hoop op werk en een goed huis. Dat valt tegen. Ze komen terecht in krottenwijken, zonder geld. Hun kinderen belanden op straat. Ze gaan niet naar school. Jeugdbendes zijn een vangnet voor op straat zwervende kinderen (veiligheid).

- 10 - Mara 18
- Mara Salvatrucha (MS)
- 11 Eigen antwoord leerling
- 12 Eigen antwoord leerling
- 13 Met financiële steun voor een kliniek waar ex-bendeleden tatoeages kunnen verwijderen; met projecten om jongeren op het rechte pad te houden (bv. sport) en met werk: hulp bij het vinden van een baan.

E Op het Indiase platteland

- 1 -
- 2
 - a in het westen en in het noordoosten
 - b In die gebieden valt de meeste regen.
 - c in het noordwesten
 - d Er valt niet zoveel regen. Het is er droger dan in veel andere streken in India. Korte regentijd, zie figuur 1.
 - e
 - 1 Je hebt dan minder last van onbetrouwbare neerslag (korte regentijd).
 - 2 Er zijn dan twee oogsten per jaar mogelijk, dus hogere opbrengsten.
 - f Het is er het hele jaar door warm genoeg.
 - g In veel streken valt er in de winter bijna geen regen (droge tijd).

Projectmenu

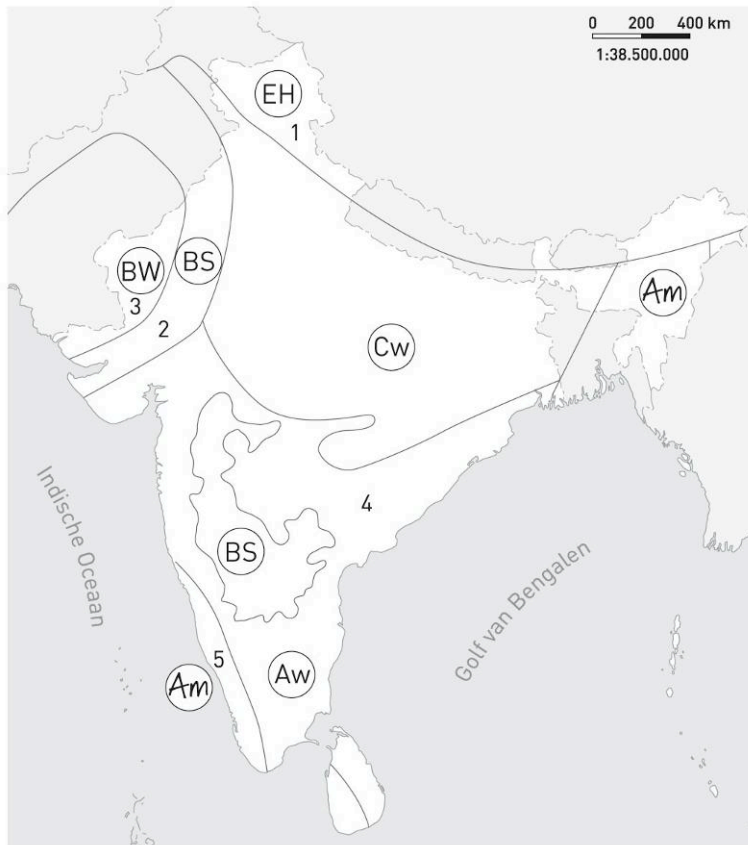
- 1 Eigen antwoorden leerling, bijvoorbeeld:
bron 2: klein, bomvol winkeltje, producten (snoep?) in potten; Nederland: supermarkten, snoepgoed in zakjes.
bron 3: armoedige krotwoningen, dicht op elkaar; Nederland: betere huizen / eengezinswoningen, meer groen, wegenstructuur, parkeerplaatsen.
bron 4: bomvolle trein, uitpuilende mensen; Nederland: meer autoverkeer, niet toegestaan om half buiten de trein te hangen.
bron 6: Bollywoodfilms met muziek en dans; Nederland: vooral Hollywoodfilms.
bron 7: herhuisvesting slumbewoners; Nederland: geen slums.
bron 8: lunch in blikken geleverd; Nederland: lunchpakketje mee naar het werk, kantines, restaurants.
- 2
 - a Sanjay Gandhi National Park
 - b De slum ligt middenin een nationaal park dat moet worden beschermd.
- 3
 - a Hij adviseert de bewoners en hij steunt ze in hun rechten en is ontwerper van nieuwe huisvestingsplannen.
 - b de regering, de projectontwikkelaar en de slumbewoners
 - c Op het terrein komen ook koopappartementen voor de rijken. Met het geld dat daarmee wordt verdiend, wordt het project gefinancierd.
- 4 Eigen antwoord leerling; onder andere: armoedige behuizing, slechte hygiënische omstandigheden, geen stromend water, slechte infrastructuur, slechte voorzieningen
- 5
 - a Eigen antwoord leerling
 - b Eigen antwoord leerling
 - c Khurshida Bano kon aantonen dat ze al lang in de wijk woont, Saira Bano niet.

Finish

Antwoorden op de deelvragen

1 -

2 W30

3 Het tweede en derde rondje zijn goed.

4 Het tweede rondje is goed.

5 -

6 Eigen antwoord leerling

7 -

Wat vind je zelf?

Eigen antwoord leerling

Samenwerken

1 -

2 Eigen antwoord leerling

3 Eigen antwoord leerling

4 -